

ФІНАНСИ. БАНКІВСЬКА СПРАВА ТА СТРАХУВАННЯDOI: [https://doi.org/10.25140/2410-9576-2025-2\(31\)-411-420](https://doi.org/10.25140/2410-9576-2025-2(31)-411-420)

УДК 33.011:658.14/.15-049.5

JEL Classification: G30; G32; M21; P43

Наталія Тимофіївна Шадура-Никипорець

кандидат економічних наук,
доцент, доцент кафедри економіки, обліку і оподаткування
Національний університет «Чернігівська політехніка» (Чернігів, Україна)
E-mail: nikiporetc@ukr.net **ORCID:** <http://orcid.org/0000-0001-7990-0105>
ResearcherID: [H-1176-2016](https://orcid.org/0000-0001-7990-0105)

Оксана Валеріївна Мініна

кандидат економічних наук,
доцент, доцент кафедри економіки, обліку і оподаткування
Національний університет «Чернігівська політехніка» (Чернігів, Україна)
E-mail: minina.ok.v@gmail.com **ORCID:** <http://orcid.org/0000-0002-5919-1599>
ResearcherID: [H-1167-2016](https://orcid.org/0000-0002-5919-1599)

**ТЕОРЕТИЧНІ ПІДХОДИ ДО ЗМІСТОВНОГО НАПОВНЕННЯ КАТЕГОРІЇ
«ФІНАНСОВА БЕЗПЕКА ПІДПРИЄМСТВА»**

Анотація. Стаття присвячена дослідженню основних теоретичних підходів до визначення економічної категорії «фінансова безпека підприємства». Проведені дослідження дозволяють констатувати наявність розбіжностей у розумінні сутності фінансової безпеки підприємства серед вітчизняних науковців, що пояснюється її багатогранністю та комплексністю як економічного явища. Узагальнення морфологічних поглядів на дане поняття виявило, що як базову частину дослідники виділяють різні компоненти, розглядаючи фінансову безпеку підприємства як певний стан, процес, здатність, систему, механізм або захищеність. Систематизація наукових поглядів дозволила виявити, що сьогодні домінують функціональний, ресурсний, системний, превентивний, стратегічний, процесний та комплексний підходи до змістовного наповнення дефініції «фінансова безпека підприємства».

Ключові слова: фінансова безпека підприємства; підприємство; фінансова діяльність; господарюючий суб'єкт; теоретичні підходи; категорія.

Рис.: 1. Бібл.: 15.

Постановка завдання. Сучасний етап розвитку України характеризується безпрецедентними викликами. Вони стосуються не лише її соціальної, економічної, екологічної чи політичної сфер, а досягли екзистенційного рівня – йдеться про саме існування нації і країни. У цьому контексті першочерговості набувають питання національної безпеки в усіх її проявах та для всіх рівнів. Національна безпека серед головних складових включає економічну безпеку. Цілком зрозуміло, що характеристики безпеки національної економіки, яка сформована як сукупність відокремлених господарюючих суб'єктів, визначаються агрегацією параметрів технологічної, фінансової, інформаційної, правової, майнової та інших компонент безпеки окремих підприємств. Отже, дослідження окремих безпекових аспектів, у тому числі й фінансової безпеки, на мікрорівні сьогодні є особливо актуальними.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Ваговий внесок у дослідження теоретичних та методичних аспектів фінансової безпеки на мікрорівні внесли такі вітчизняні науковці, як Амосов О., Ареф'єва О., Барановський О., Бланк І., Ванькович Д., Варналій З., Клочко Т., Коптева Г., Краснокутська Н., Кузенко Т., Майборода А., Мартюшева Л., Марусяк Н., Мельник С., Пасінович І., Правдюк Н., Ревеρχук Н., Рожко О., Сабліна Н., Сердюков К. та інші. Особливості фінансової безпеки національних підприємств під час війни вивчали такі дослідники як Зибарева О., Іщенко Н., Караїм М., Нам'ясенко В. та інші.

ФІНАНСИ. БАНКІВСЬКА СПРАВА ТА СТРАХУВАННЯ

Виділення недосліджених частин загальної проблеми. Варто відзначити, що незважаючи на численні дослідження у сфері фінансової безпеки, багато і теоретичних, і прикладних питань залишаються не висвітленими повністю. Однією із таких дискусійних тем, що потребує дослідження, є розкриття сутності та змістовне наповнення категорії «фінансова безпека підприємства».

Мета статті. Метою цієї статті є узагальнення теоретичних підходів до змістовного наповнення дефініції «фінансова безпека підприємства» та дослідження особливостей цього економічного явища в сучасних умовах.

Виклад основного матеріалу. Складність та багатогранність поняття «фінансова безпека підприємства» (далі ФБП) зумовлює широту трактувань даної дефініції в сучасних наукових дослідженнях. Автори акцентують увагу на її окремих аспектах та характеристиках, що пояснює наявність різних підходів до формулювання визначення.

Також варто відзначити, що категорія «фінансова безпека підприємства», як і інші економічні дефініції, має історичний характер, тобто її змістовне наповнення відображає певний рівень соціально-економічних та організаційно-технічних відносин, що пронизують суспільне виробництво на певному історичному етапі його функціонування.

Так, з появою наукового інтересу у 90-х роках ХХ століття до дослідження економічної безпеки на мікрорівні, вона розглядалась досить спрощено і трактувалась «як забезпечення умов збереження комерційної таємниці та інших секретів підприємства» [1].

Проте з початком трансформації економічної системи (перехід від командно-адміністративного до ринково-регульованого типу), погляди на роль фінансової безпеки окремого господарюючого суб'єкта розширюються. Головний виклик, перед яким повстали виробники при переході до ринкової економіки – це мінливість середовища функціонування, що вимагало постійної реакції та адаптації з метою недопущення фінансових втрат. Тому акцент переноситься на взаємодію із зовнішнім середовищем, а ФБП інтерпретують як відповідний стан підприємства, що дозволяє зберігати його стабільність, нівелюючи негативний вплив мінливого зовнішнього середовища. Прикладом такого підходу є запропоноване Д.В. Ваньковичем у роботі 1999 р. «Роль фінансової безпеки підприємства в управлінні його фінансовими ресурсами» трактування поняття ФБП як «захищеності його діяльності від негативних впливів зовнішнього середовища, а також як здатності швидко усунути різні варіантні загрози або пристосуватися до існуючих умов, які не позначаються негативно на його діяльності» [2].

У подальшому науковці звертають увагу на інші аспекти формування та прояву фінансової безпеки на мікрорівні. Крім адаптації до зовнішнього середовища, висувається ідея про реакцію на внутрішні загрози, актуалізуються питання ефективного використання ресурсів і функціонування підприємства, збалансованості фінансових показників, реалізації фінансових інтересів, нівелювання ризиків, гарантування стійкості, формування потенціалу розвитку і т. ін. Також можна зауважити, що якщо на початкових етапах дослідження це поняття розглядалось виключно як компонента економічної безпеки підприємства [9; 11], то згодом усе більша кількість науковців трактує його як окремий самостійний об'єкт управління [1; 7; 15].

ФІНАНСИ. БАНКІВСЬКА СПРАВА ТА СТРАХУВАННЯ

Значна частина дослідників [5; 9; 11; 12; 14] констатують наявність розбіжностей у розумінні сутності ФБП серед вітчизняних науковців, пояснюючи таку ситуацію багатогранністю та комплексністю її як економічного явища. Систематизація наукових поглядів щодо морфології цього поняття виявила, що як базову частину дослідники виділяють різні компоненти, розглядаючи фінансову безпеку на рівні окремого підприємства як:

- певний стан (Ареф’єва О., Бланк І., Ермошенко М., Кузенко Т., Мельник С., Пасінович І., Рожко О. та ін.);
- процес або діяльність (Бартиш А., Кириченко О., Кудря І., Куцик В. та ін.);
- здатність чи властивість (Анікіна І., Гукова А.В., Домбровський В., Єпіфанов А., Журавка О. та ін.);
- систему (Кудрицька Ж., Лаврова Ю., Марушко Н. та ін.);
- механізм (Пластун О. та ін.);
- захищеність (Загородній А., Куркін М., Марченко О., Назаренко Д., Понікаров В., Правдюк Н., Реверчук Н., Сабліна Н. та ін.) [5; 8; 9; 11; 12; 14].

Така широта поглядів на ФБП призводить до існування кількох підходів до змістовного наповнення даної категорії. Наприклад, Кузенко Т. та Сабліна Н. виділяють п’ять підходів (стратегічний, ресурсно-функціональний, системний, захисний та інтегральний) [5], Гаркуша В., Єршова Н., Нам’ясенко В. залежно від «активностей» ідентифікують чотири підходи (статистичний, апофатичний, діяльнісний та пасивний) [10], а Краснокутська Н., Коптева Г., Іщенко Н. на основі огляду літературних джерел виділяють сім підходів [3; 4].

На основі узагальнення та систематизації теоретичних положень, представлених у роботах вітчизняних дослідників, розглянемо логіку домінуючих підходів (рис. 1) до змістовного наповнення дефініції «фінансова безпека підприємства».

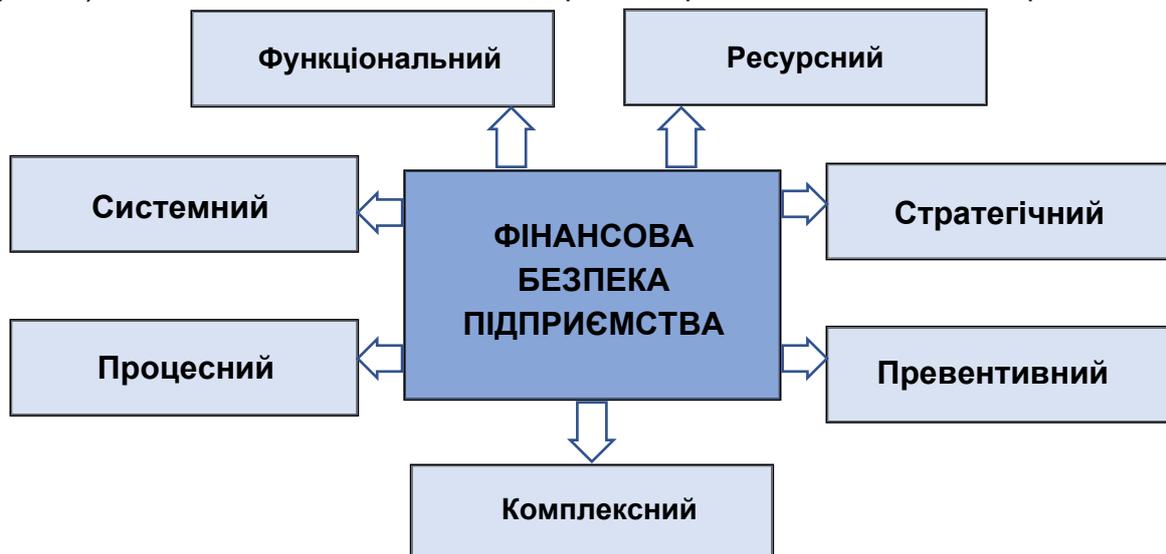

Рис. 1. Основні теоретичні підходи до визначення категорії «фінансова безпека підприємства»

Джерело: складено авторами на основі [3; 4; 5; 10; 12; 13].

ФІНАНСИ. БАНКІВСЬКА СПРАВА ТА СТРАХУВАННЯ

Історично першим сформувався функціональний підхід, який розглядає ФБП виключно як складову безпеки підприємства вищого рівня – економічну. З цієї позиції до неї ставлять певні функціональні вимоги щодо гарантування відповідного фінансового стану, спроможного забезпечити підтримання фінансової стабільності, результативності та якості фінансових ресурсів тощо.

Функціональний підхід до змістовного розкриття поняття «фінансова безпека підприємства» підтримують зокрема Багровецька І., Івашина Є., Козак Л., Мельник С., Сердюков К., Чібісова І. [6; 9; 15]. На думку професорки Правдюк Н., саме такий підхід є найбільш поширеним.

Прикладом демонстрації логіки такого підходу є визначення Козак Л. та Багровецької І., наведене у статті «Концептуальні та методичні засади формування механізму забезпечення фінансової безпеки підприємства». Автори відзначають, що ФБП це «складова частина економічної безпеки, що базується на незалежності, ефективності й конкурентоспроможності господарюючого суб'єкта, яка відображається через систему критеріїв і показників його фінансового стану, що характеризують збалансованість фінансів, достатню ліквідність активів і наявність необхідних резервів» [6]. Сердюков К. у межах функціонального підходу надає таке визначення досліджуваного поняття: «це складова економічної безпеки підприємства, стан, який забезпечує захищеність від можливих фінансових витрат і попередження банкрутства, а також дає можливість реалізувати свою місію» [15].

Професор Мельник С. у своїй роботі «Фінансова безпека підприємства: сутність та сучасні проблеми забезпечення» також відзначає, що ФБП варто розглядати як окремий компонент економічної безпеки господарюючого суб'єкта. Він акцентує увагу на тому, що ФБП як складне економічне явище, віддзеркалює і фактичний фінансовий стан суб'єкта (статичний погляд на ФБП) і його захисну діяльність (динамічний погляд на ФБП) [3].

Сприйняття фінансової безпеки як стану підприємства у сучасних дослідженнях розглядається зазвичай у межах ресурсного підходу, котрий поєднує аналіз результативності використання фінансових ресурсів із оцінкою стану функціональних компонентів підприємства з огляду на забезпечення стійкості його розвитку. Представники ресурсного підходу в основу розуміння ФБП виносять саме наявність достатньої кількості та якості ресурсів, раціональне управління їх формуванням та використанням, що дозволить досягти бажаного поточного або перспективного стану підприємства. Прихильниками такого підходу є Барановський О., Кириченко О., Кудря І., Мартюшева Л., Петровська Т., Трихліб Н. та ін. [7; 8; 9].

Яскравим виразником ідей ресурсного підходу є Кириченко О. та Кудря І., які у статті «Вдосконалення управління фінансовою безпекою підприємств в умовах кризи» визначають ФБП як «стан найбільш ефективного використання корпоративних ресурсів підприємства, виражений у найкращих значеннях фінансових показників прибутковості й рентабельності бізнесу, якості управління, використання основних і оборотних засобів підприємства, структури його капіталу, норми дивідендних виплат по цінних паперах підприємства, а також курсової вартості його цінних паперів» [8].

Професор Барановський О. у своїй монографії «Фінансова безпека в Україні. Методологія оцінки та механізми забезпечення» вказує, що ФБП визначається ступенем його забезпеченості фінансовими ресурсами. А достатнім є такий рівень фінзабезпеченості, що дозволить підприємству на фоні всіх загроз досягти ефективної діяльності та фінансової стабільності і сформує умови для економічного зростання [9].

ФІНАНСИ. БАНКІВСЬКА СПРАВА ТА СТРАХУВАННЯ

Третій підхід – стратегічний, пояснює ФБП з позиції забезпечення умов реалізації стратегічних пріоритетів та довгострокових цілей підприємства і розглядається як засіб їх досягнення. Ідеї цього підходу підтримують Анікіна І., Гукова А., Кракос Ю., Разгон Р. [5; 6; 9].

Науковці Кракос Ю. та Разгон Р. у своїй статті «Управління фінансовою безпекою підприємств» дають наступне змістовне наповнення: ФБП – «це здатність підприємства самостійно розробляти і проводити фінансову стратегію відповідно до цілей корпоративної стратегії, в умовах невизначеного і конкурентного середовища» [6; 9].

Ще одним досить поширеним теоретичним підходом до визначення категорії «фінансова безпека підприємства» є превентивний підхід. У межах цього підходу ФБП сприймається як механізм чи сукупність інструментів та алгоритмів спрямованих на нівелювання і захист від ризиків, характерних для волатильного середовища функціонування та розвитку господарюючого суб'єкта. Більш широко в межах цього підходу ФБП асоціюється із таким станом (набором кількісних і якісних характеристик) фінансових ресурсів, котрий дозволить зберігати адекватний рівень фінансової стійкості або фінансових характеристик в умовах прояву загроз, ризиків або песимістичних очікувань.

Погляди в рамках цього підходу розділяють Бартиш А., Кузенко Т., Куцик В., Правдюк Н., Реверчук Н., Сабліна Н. та ін. [4; 8; 12; 13].

Головну ідею превентивного підходу демонструє визначення, котре навели Кузенко Т. і Сабліна Н. у посібнику «Фінансова безпека підприємства»: «ФБП – це захищеність його діяльності від негативних впливів зовнішнього середовища, а також спроможність швидко усунути різноманітні загрози або пристосуватися до наявних умов, що не позначаються негативно на його діяльності» [5].

Продовжуючи цю ж ідею Реверчук Н. у своїй монографії «Управління економічною безпекою підприємницьких структур» акцентує увагу на тому, що головне завдання ФБП полягає у запобіганні банкрутству підприємства та недопущенні фінансових втрат [13], а Правдюк Н., Мулик Т. та Мулик Я. у монографії «Управління фінансовою безпекою підприємств: обліково-аналітичний аспект» вказують, що ФБП передбачає незагрожуваність його фінансовим інтересам у коротко- та довгостроковому періодах [12], а Куцик В. та Бартиш А. визначають ФБП як «діяльність з управління ризиками» [4].

Процесний підхід розглядає ФБП як процес фінансового управління із притаманними йому організацією та механізмом діяльності, котрий спрямовується на забезпечення стабільності функціонування підприємства, досягнення фінансової рівноваги чи його стійкого стану.

Найбільш яскравим віддзеркаленням позицій процесного підходу є визначення ФБП, яке наводить Матвійчук Л. у статті «Концептуальні аспекти фінансової безпеки підприємства»: «процес досягнення певного стану підприємства, який характеризується стійкістю до внутрішніх і зовнішніх загроз, збалансованістю фінансових інструментів та методів управління ними й забезпеченістю достатнім обсягом фінансових ресурсів, що дозволить підприємству ефективно функціонувати в сучасному та майбутніх періодах» [4]. Продовжуючи цю ідею Пластун О. пропонує

ФІНАНСИ. БАНКІВСЬКА СПРАВА ТА СТРАХУВАННЯ

сприймати ФБП як механізм, орієнтований на досягнення його ефективного функціонування та розвитку [5], а Марусяк Н. вказує, що ключовим для формування ФБП є процес дієвого й раціонального фінансового управління [8].

Системний підхід досліджує ФБП як динамічну систему взаємопов'язаних і узгоджених елементів фінансового забезпечення підприємства, спрямовану на підтримання його рівноваги та захист інтересів власника. Приклади використання системного підходу до формування сутності ФБП можна знайти в наукових працях таких дослідників як Амосов О., Кудрицька Ж., Лаврова Ю., Майборода А., Нестеров Є., Рожко О. [1; 4; 6; 14].

Професор Амосов О. у своїй публікації «Фінансова безпека підприємства в сучасних умовах: теоретичний аспект» пропонує ФБП розуміти як «такий стан його економіки (економічної системи), який можна характеризувати збалансованістю і стійкістю до негативного впливу будь-яких загроз, її здатністю забезпечувати на основі власних економічних інтересів свій сталий і ефективний розвиток» [1].

Рожко О. та Нестеров Є. підкреслюють, що ФБП є сукупністю взаємопов'язаних та упорядкованих елементів на підприємстві, які орієнтовані на ефективну діяльність його фінансової системи [14], а Лаврова Ю., продовжуючи їхню ідею, акцентує увагу на важливості підтримання пропорцій у цій системі задля гарантування та балансування фінансових інтересів стейкхолдерів [4].

Найбільш «молодим» теоретичним підходом до змісту поняття «фінансова безпека підприємства» є комплексний (інтегральний) підхід. Він дозволяє врахувати багатоаспектність і складність даного економічного явища та цілісно визначити сукупність ключових рис і характеристик, що його описують. Професор Мельник С. відзначаючи, що домінування певних підходів до визначення категорії «фінансова безпека підприємства» носить історичний характер, вважає, що на сучасному етапі наукової думки у цій сфері, доречно віддати перевагу комплексному підходу. Він пропонує ФБП трактувати як «стан, при якому через ефективне використання всіх наявних ресурсів та прийняття адекватних, у кожній конкретній ситуації, управлінських рішень, формується рівновага, підтримується стійкість і стабільність, забезпечується надійність системи для досягнення поставлених цілей та завдань, реалізації стратегії розвитку шляхом застосування заходів своєчасного розпізнавання викликів, уникнення/зменшення ризиків, протидії/адаптації до негативного впливу загроз [9, с. 27]. Можна побачити, що у такому формулюванні інтегровано окремі елементи ресурсного, процесного, системного, стратегічного та превентивного підходів.

Підтримуючи ідею комплексного підходу до визначення сутності ФБП такі науковці як Краснокутська Н., Коптева Г., Іщенко Н. інтерпретують її як інтегральну характеристику стану господарюючого суб'єкта, що гармонійно поєднує захист фінансових інтересів, його потенціал, стратегічні орієнтири та протидію загрозам внутрішнього та зовнішнього походження [3; 4].

Віддають перевагу комплексному підходу і такі дослідники як Марусяк Н. та Бак Н. [8], Варналій З., Вудвуд В., Клочко Т. [12; 13]. Кожен із них акцентується на поєднанні елементів кількох, але різних, теоретичних підходів, що на нашу думку дозволяє глибше і змістовніше розкрити сутність дефініції «фінансова безпека підприємства» у її сучасних проявах.

ФІНАНСИ. БАНКІВСЬКА СПРАВА ТА СТРАХУВАННЯ

Спираючись на позиції комплексного підходу до визначення категорії «фінансова безпека підприємства» та узагальнюючи ідеї наукової спільноти [1; 4; 6; 7; 12] можна надати характеристики, що описують особливості ФБП у сучасних умовах.

Природа появи фінансової небезпеки для господарюючих суб'єктів пов'язана із ситуацією невизначеності, у якій доводиться працювати всім підприємствам, що і супроводжується появою ризиків. Підприємство не може позбутись від такої невизначеності й тому повинно навчитись ефективно працювати в цих умовах, забезпечуючи ФБП.

Важливою рисою ФБП є її об'єктивний характер – вона існує незалежно від усвідомлення її наявності власниками підприємства, їх суб'єктивного відношення до цього явища і його важливості. Однак ступінь успішності реалізації ФБП носить суб'єктивний характер, адже залежить від конкретних дій, інструментів та алгоритмів обраних відповідно до наявних ресурсів, інтересів, цілей і середовища діяльності господарюючого суб'єкта.

ФБП є одночасно і важливою складовою економічної безпеки господарюючого суб'єкта, і самостійним об'єктом управління.

ФБП має адаптуватись до волатильності факторів внутрішнього та зовнішнього середовища підприємства, забезпечувати протистояння та нівелювати негативні наслідки й фінансові втрати господарюючого суб'єкта щодо реальних (поточних) і потенційних (перспективних) ризиків і загроз. ФБП повинна гарантувати досягнення стратегічної мети діяльності підприємства не лише у стабільних умовах, а і в умовах невизначеності

ФБП повинна забезпечувати поточний і перспективний розвиток підприємства, тому повинна бути тісно взаємопов'язана зі стратегією його розвитку. Це потребує розробки стратегії фінансової безпеки та активних дій для її впровадження. Ефективна реалізація стратегії ФБП потребує чіткої ідентифікації та пріоритезації системи фінансових інтересів господарюючого суб'єкта.

ФБП потребує безперервності реалізації у часі, а не періодичного підходу. Можуть змінюватись її компоненти та інструменти (форми й методи протидії загрозам) у процесі адаптації. А сама ФБП повинна бути сформована як система взаємоузгоджених дій і інтересів, здатних підтримувати заздалегідь визначені пропорції і характеристики функціонування та розвитку підприємства.

Висновки та пропозиції. Можна констатувати, що ФБП як складне та важливе явище сучасного функціонування господарюючих суб'єктів, викликає значний інтерес та полеміку серед вітчизняних науковців.

Проведені дослідження дозволяють дійти висновку, що на сучасному етапі розвитку наукової економічної думки, фінансова безпека на мікрорівні проявляється як інтегроване та багатокомпонентне явище, що зумовлює, з одного боку, наявність численних розбіжностей у поглядах та одночасне існування різних теоретичних підходів до трактування категорії «фінансова безпека підприємства», а з іншого – доцільність використання саме комплексного підходу до змістовного наповнення та розкриття сутності цієї дефініції.

ФІНАНСИ. БАНКІВСЬКА СПРАВА ТА СТРАХУВАННЯ**Список використаних джерел**

1. Амосов О. Ю. Фінансова безпека підприємства в сучасних умовах: теоретичний аспект / О. Ю. Амосов // Проблеми економіки. – 2014. – №4. – С. 76-80.
2. Ванькович Д. Роль фінансової безпеки підприємства в управлінні його фінансовими ресурсами / Д. Ванькович // Актуальні проблеми економіки перехідного періоду. – 1999. – № 4. – С. 131-135.
3. Іщенко Н.А. Фінансова безпека підприємства та методи її оцінювання / Н.А. Іщенко // Бізнес Інформ. – 2025. – № 7. – С. 395-401.
4. Краснокутська Н. С. Дефініція поняття «фінансова безпека підприємства»: основні підходи та особливості / Н. С. Краснокутська, Г. М. Коптева // Бізнес Інформ. – 2019. – № 7. – С. 14-19.
5. Кузенко Т. Б. Фінансова безпека підприємства: навчальний посібник / Т. Б. Кузенко, Н. В. Сабліна. – Харків : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2020. – 123 с.
6. Майборода А. В. Фінансова безпека підприємства: теоретичні особливості її системи і місце у структурі економічної безпеки / А. В. Майборода // Вісник Університету банківської справи – 2018. – № 3(33). – С. 58-65.
7. Мартюшева Л. С. Фінансова безпека підприємства як самостійний об'єкт управління / Л. С. Мартюшева, Т. Е. Петровська, Н. І. Трихліб // Науково-технічний збірник «Комунальне господарство міст». – 2006. – № 71. – С. 235-238.
8. Марусяк Н. Л. Фінансова безпека підприємства та загрози її втрати в сучасному економічному середовищі / Н. Л. Марусяк, Н. А. Бак // Економіка та держава. – 2022. – № 2. – С.109-113.
9. Мельник С. І. Управління фінансовою безпекою підприємств: теорія, методологія, практика: монографія / С. І. Мельник. – Львів: «Растр-7», 2020. – 384 с.
10. Нам'ясенко В. Економічна безпека підприємства в умовах воєнного стану / В. Нам'ясенко // Економіка України. – 2025. – Т. 68, № 06(763). – С. 25-38.
11. Пасінович І. Фінансова безпека як складова економічної та корпоративної безпеки: теоретичний аспект / І. Пасінович, В. Гутак // Економіка та суспільство. – 2023. – № 58. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-58-24>.
12. Правдюк Н. Л. Управління фінансовою безпекою підприємств: обліково-аналітичний аспект : монографія / Н. Л. Правдюк, Т. О. Мулик, Я. І. Мулик. – Київ : Центр учбової літератури, 2019. – 224 с.
13. Реверчук Н. Й. Управління економічною безпекою підприємницьких структур : монографія / Н. Й. Реверчук. – Львів : ЛБІ НБУ, 2004. – 195 с.
14. Рожко О. Теоретичні підходи до визначення фінансової безпеки підприємства / О. Рожко, Є. Нестеров // Економіка та суспільство. – 2024 – №65. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-65-79>.
15. Сердюков К.Г. Теоретичні аспекти фінансової безпеки підприємства / К.Г. Сердюков, Ю.В. Головченко // Економіка і суспільство. – 2017. – № 9. – С. 627-631.

References

1. Amosov, O. Yu. (2014). Finansova bezpeka pidprijemstva v suchasnykh umovakh: teoretychnyi aspekt [Financial security of the enterprise in modern conditions: theoretical aspect]. *Problemy ekonomiky – Problems of Economy*, (4), 76-80.
2. Vankovych, D. (1999). Rol finansovoi bezpeky pidprijemstva v upravlinni yoho finansovymy resursamy [The role of financial security of the enterprise in the management of

ФІНАНСИ. БАНКІВСЬКА СПРАВА ТА СТРАХУВАННЯ

its financial resources]. *Aktualni problemy ekonomiky perekhidnoho periodu – Actual Problems of the Economy of the Transition Period*, (4), 131-135.

3. Ishchenko, N. A. (2025). Finansova bezpeka pidpriemstva ta metody yii otsiniuvannia [Financial security of the enterprise and methods of its evaluation]. *Biznes Inform – Business Inform*, (7), 395-401.

4. Krasnokutska, N. S., & Koptieva, H. M. (2019). Defunitsiia poniattia «finansova bezpeka pidpriemstva»: osnovni pidkhody ta osoblyvosti [Definition of the concept of "financial security of the enterprise": main approaches and features]. *Biznes Inform – Business Inform*, (7), 14-19.

5. Kuzenko, T. B., & Sablina, N. V. (2020). *Finansova bezpeka pidpriemstva: navchalnyi posibnyk* [Financial security of the enterprise: a study guide]. KhNEU im. S. Kuznetsia.

6. Maiboroda, A. V. (2018). Finansova bezpeka pidpriemstva: teoretychni osoblyvosti yii systemy i mistse u strukturi ekonomichnoi bezpeky [Financial security of the enterprise: theoretical features of its system and place in the structure of economic security]. *Visnyk Universytetu bankivskoi spravy – Bulletin of the University of Banking*, (3), 58-65.

7. Martyusheva, L. S., Petrovska, T. E., & Trykhlub, N. I. (2006). Finansova bezpeka pidpriemstva yak samostiinyi ob'ekt upravlinnia [Financial security of the enterprise as an independent management object]. *Komunalne hospodarstvo mist – Municipal Economy of Cities*, (71), 235-238.

8. Marusiak, N. L., & Bak, N. A. (2022). Finansova bezpeka pidpriemstva ta zahrozy yii vtraty v suchasnomu ekonomichnomu seredovyshchi [Financial security of the enterprise and threats of its loss in the modern economic environment]. *Ekonomika ta derzhava – Economy and State*, (2), 109-113.

9. Melnyk, S. I. (2020). *Upravlinnia finansovoiu bezpekoiu pidpriemstv: teoriia, metodolohiia, praktyka: monohrafiia* [Financial security management of enterprises: theory, methodology, practice: a monograph]. Rastr-7.

10. Namiasenko, V. (2025). Ekonomichna bezpeka pidpriemstva v umovakh voiennoho stanu [Economic security of the enterprise under martial law]. *Ekonomika Ukrainy – Economy of Ukraine*, 68(6), 25-38.

11. Pasinovich, I., & Hutak, V. (2023). Finansova bezpeka yak skladova ekonomichnoi ta korporativnoi bezpeky: teoretychnyi aspekt [Financial security as a component of economic and corporate security: theoretical aspect]. *Ekonomika ta suspilstvo – Economy and Society*, (58). <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-58-24>.

12. Pravdiuk, N. L., Mulyk, T. O., & Mulyk, Ya. I. (2019). *Upravlinnia finansovoiu bezpekoiu pidpriemstv: oblikovo-analitychnyi aspekt* [Financial security management of enterprises: accounting and analytical aspect]. Tsentр uchbovoi literatury.

13. Reverchuk, N. I. (2004). *Upravlinnia ekonomichnoiu bezpekoiu pidpriemnytskykh struktur* [Management of economic security of entrepreneurial structures]. LBI NBU.

14. Rozhko, O., & Nesterov, Ye. (2024). Teoretychni pidkhody do vyznachennia finansovoi bezpeky pidpriemstva [Theoretical approaches to defining the financial security of an enterprise]. *Ekonomika ta suspilstvo – Economy and Society*, (65). <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-65-79>.

15. Serdiukov, K. H., & Holovchenko, Yu. V. (2017). Teoretychni aspekty finansovoi bezpeky pidpriemstva [Theoretical aspects of financial security of the enterprise]. *Ekonomika i suspilstvo – Economy and Society*, (9), 627-631.

Отримано 03.10.2025

ФІНАНСИ. БАНКІВСЬКА СПРАВА ТА СТРАХУВАННЯ

UDC 33.011:658.14/.15-049.5

JEL Classification: G30; G32; M21; P43

Nataliia Shadura-Nykyforets

PhD in Economics, Associate Professor,
Associate Professor of Department of Economics, Accounting and Taxation
National University «Chernihiv Polytechnic» (Chernihiv, Ukraine)

E-mail: nikiporetc@ukr.net **ORCID:** <http://orcid.org/0000-0001-7990-0105>**ResearcherID:** [H-1176-2016](https://orcid.org/0000-0001-7990-0105)**Oksana Minina**

PhD in Economics, Associate Professor,
Associate Professor of Department of Economics, Accounting and Taxation
National University «Chernihiv Polytechnic» (Chernihiv, Ukraine)

E-mail: minina.ok.v@gmail.com **ORCID:** <http://orcid.org/0000-0002-5919-1599>**ResearcherID:** [H-1167-2016](https://orcid.org/0000-0002-5919-1599)**THEORETICAL APPROACHES TO THE CONTENT FILLING
OF THE CATEGORY «FINANCIAL SECURITY OF AN ENTERPRISE»**

Abstract. *The current stage of Ukraine's development is characterized by unprecedented challenges. They concern not only its social, economic, environmental or political spheres, but have reached an existential level – we are talking about the very existence of the nation and the country. In this context, the issues of national security in all its manifestations and for all levels become paramount, which determines the relevance of the study of financial security at the level of an individual business entity.*

The purpose of this article is to generalize theoretical approaches to the substantive content of the definition of «financial security of an enterprise» and to study the features of this economic phenomenon in modern conditions.

The generalization of morphological views on this concept revealed that as a basic part, researchers distinguish various components, considering the financial security of an enterprise as a certain state, process, ability, system, mechanism or security.

The authors focus on its individual aspects and characteristics, which explains the presence of different approaches to the formulation of the definition. Systematization of scientific views has revealed that today functional, resource, systemic, preventive, strategic, process and complex approaches to the content of the definition of «financial security of an enterprise» dominate.

It is also worth noting that the category «financial security of an enterprise», like other economic definitions, is historical in nature, that is, its content reflects a certain level of socio-economic and organizational-technical relations that permeate social production at a certain historical stage of its functioning.

The conducted studies allow us to conclude that at the current stage of development of scientific economic thought, financial security at the micro level manifests itself as an integrated and multi-component phenomenon, which determines, on the one hand, the presence of numerous differences in views and the simultaneous existence of different theoretical approaches to the interpretation of the category «financial security of an enterprise», and on the other hand, the expediency of using a complex approach to the content and disclosure of the essence of this definition.

Keywords: *financial security of the enterprise; enterprise; financial activity; economic entity; theoretical approaches; category.*

*Fig.: 1. References: 15.***Бібліографічний опис для цитування:**

Шадура-Никипорець Н. Т., Мініна О. В. Теоретичні підходи до змістовного наповнення категорії «фінансова безпека підприємства». *Науковий вісник Полісся*. 2025. № 2(31). С. 411-420. DOI: [https://doi.org/10.25140/2410-9576-2025-2\(31\)-411-420](https://doi.org/10.25140/2410-9576-2025-2(31)-411-420).